

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

AB Yolunda Kamu Yönetiminde Hesap Sorabilirlik ve Kalite

Güven Sak

27 Şubat 2014

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Yerelin sahibi kim?

Güven Sak

27 Şubat 2014

Çerçeve

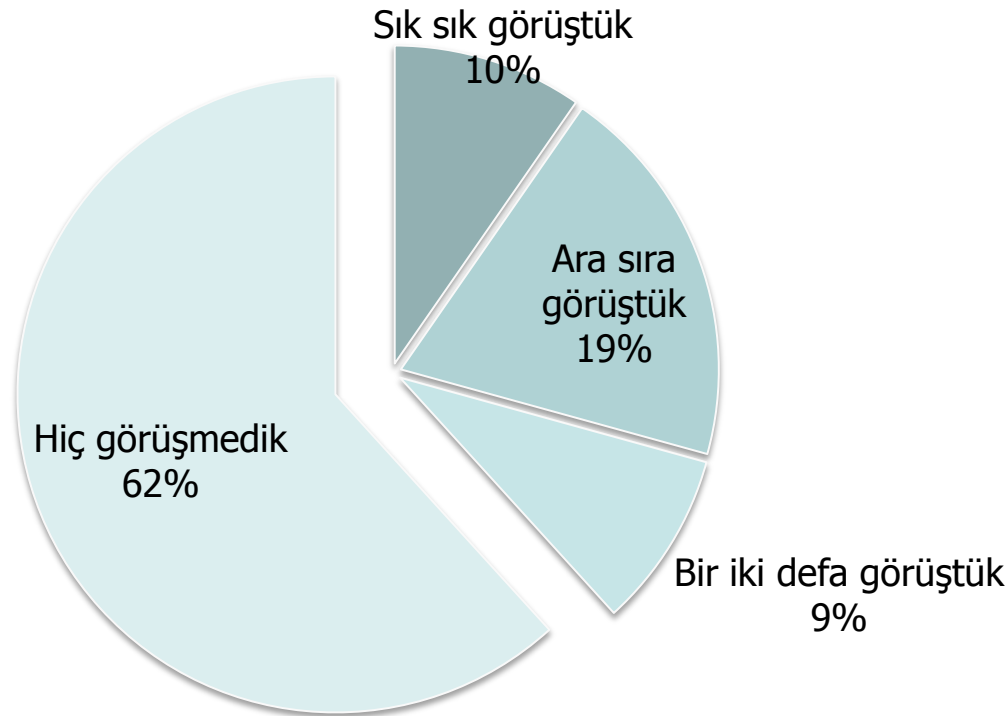
- Türkiye’de yerel büyümenin sorumlusu kimdir?
 - Biz seçimden seçime belediye başkanına dikkat bile etmeyiz
 - Yerel meseleler de bizi fazla ilgilendirmez
 - Halbuki yerelde hesap sormak kolaydır
- Yerelin sorumlusu Başbakan olursa ne olur?
 - Memlekette gidişat vasat üzerinden değerlendirilirse, memlekette her iş vasat olur
 - Siz hiç Kanyon’dan Zorlu’ya yürüdünüz mü?
 - Her yer noktasal planlama olur. Noktasal planlama, planlama değildir.
- Türkiye’nin kalkınma önceliği yerel katılım kanallarının açılmasındadır.
 - Türkiye’de hesap sorulabilirlik konusunda bandı genişletmek gerekir.
 - Millet her bir icraatı ayrı ayrı değerlendirebilmelidir
 - Her performans ayrı ayrı ele alınabilmelidir
 - Türkiye’nin performansı bir garip vasat üzerinden değerlendirilmemelidir: Ortalama karaktersizdir.

Neden Yerelden Bahsediyoruz?

- Demokrasinin kalitesini önce yereldeki demokrasiyi geliştirerek artırmak mümkündür.
- Yaşamımızın kalitesini yaşadığımız yerleşimlerde kurduğumuz ilişkiler belirler.
- Yaşamımızın kalitesinin sorumlusu kimdir?
- Yerel büyümenin sorumlusu kimdir?

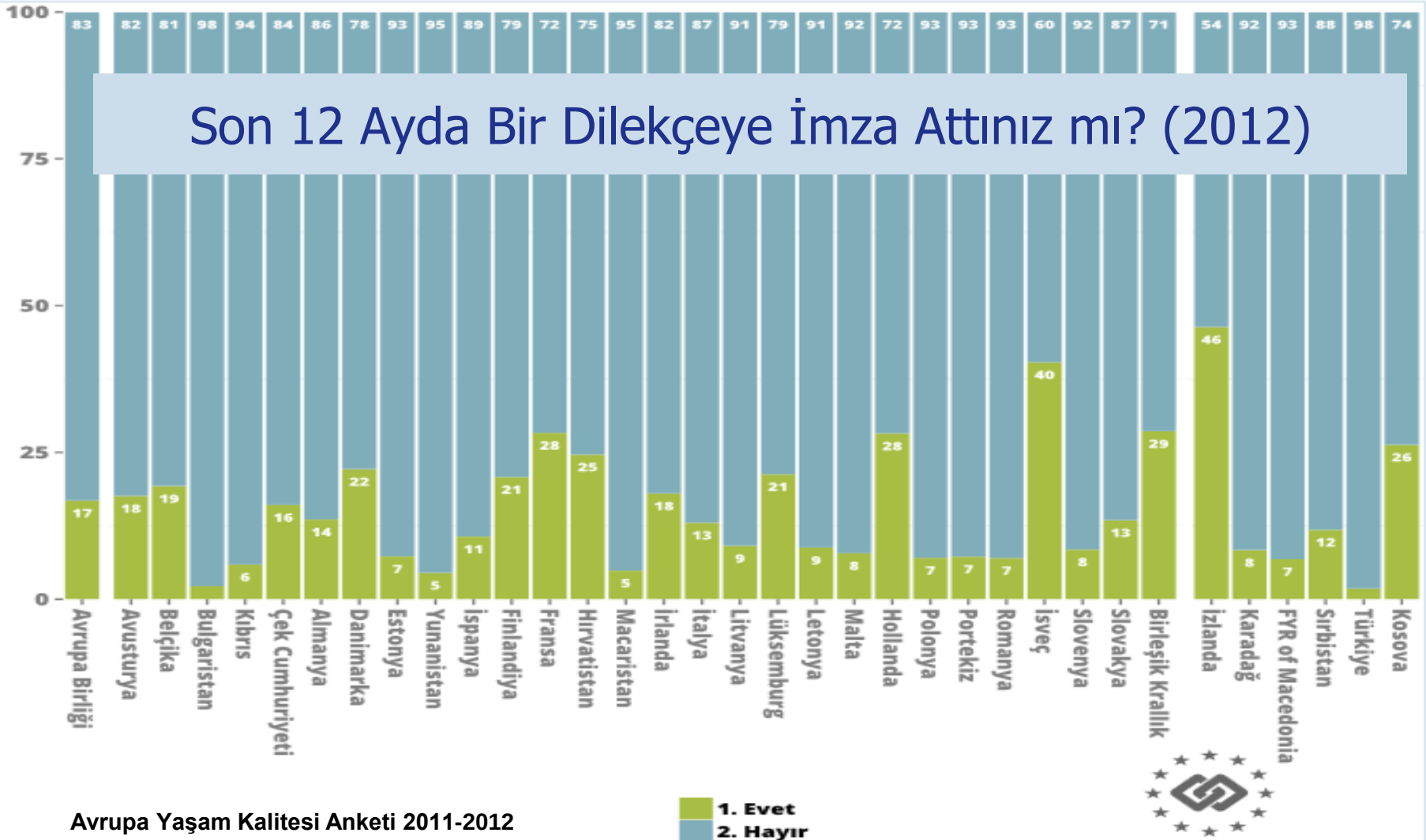
Büyük bir kasaba gibiyiz, yerel gündemimiz yok

Son iki yıl içinde yaşadığınız kentin bir sorununa çözüm bulmak amacıyla komşularınız ya da dostlarınızla özel olarak bir araya gelip konuyu görüştünüz mü? (2008)

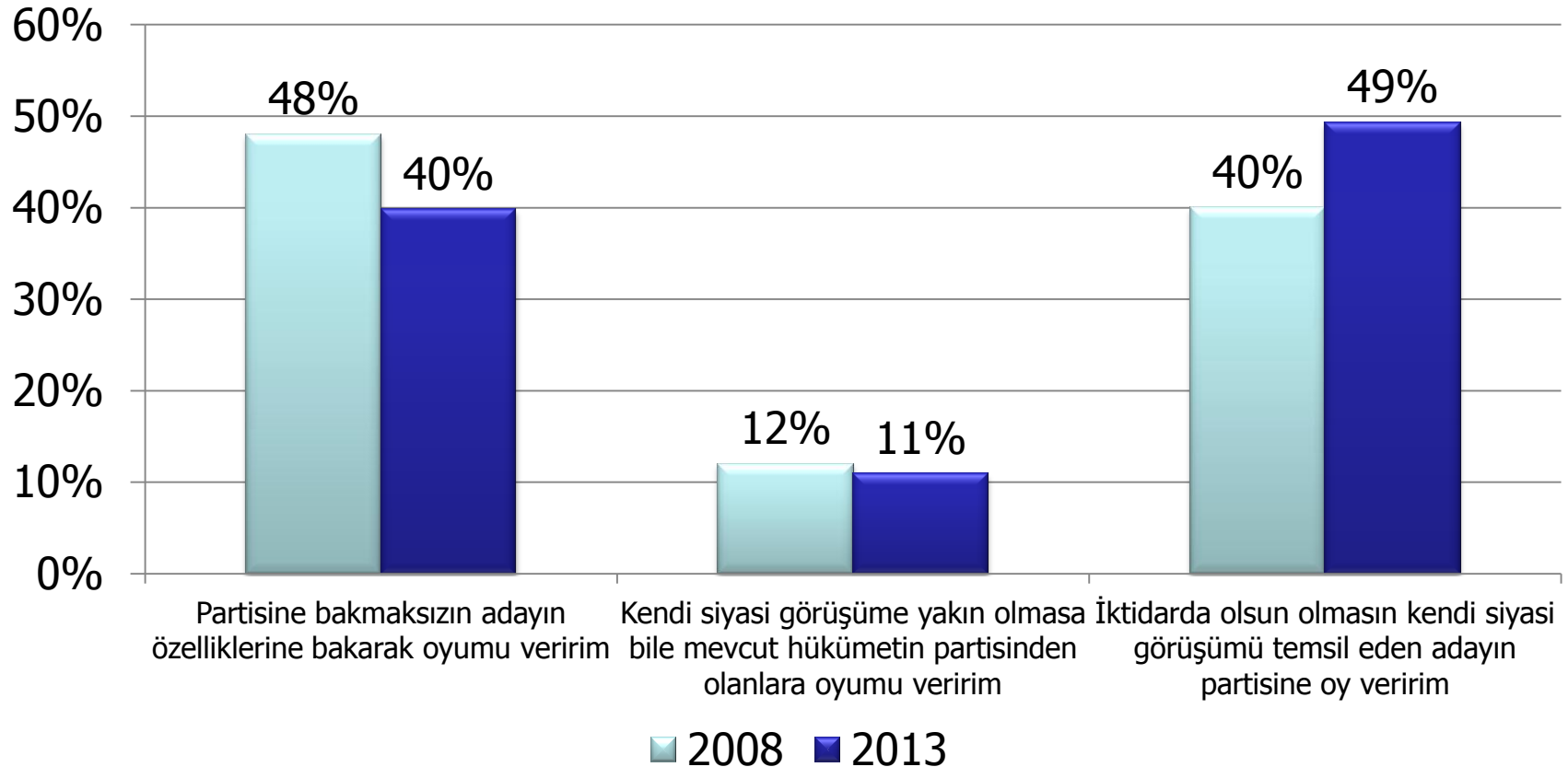
...ve yerel bir gündem oluşturmaya çalışmıyoruz

Son 12 Ayda Bir Dilekçeye İmza Attınız mı? (2012)

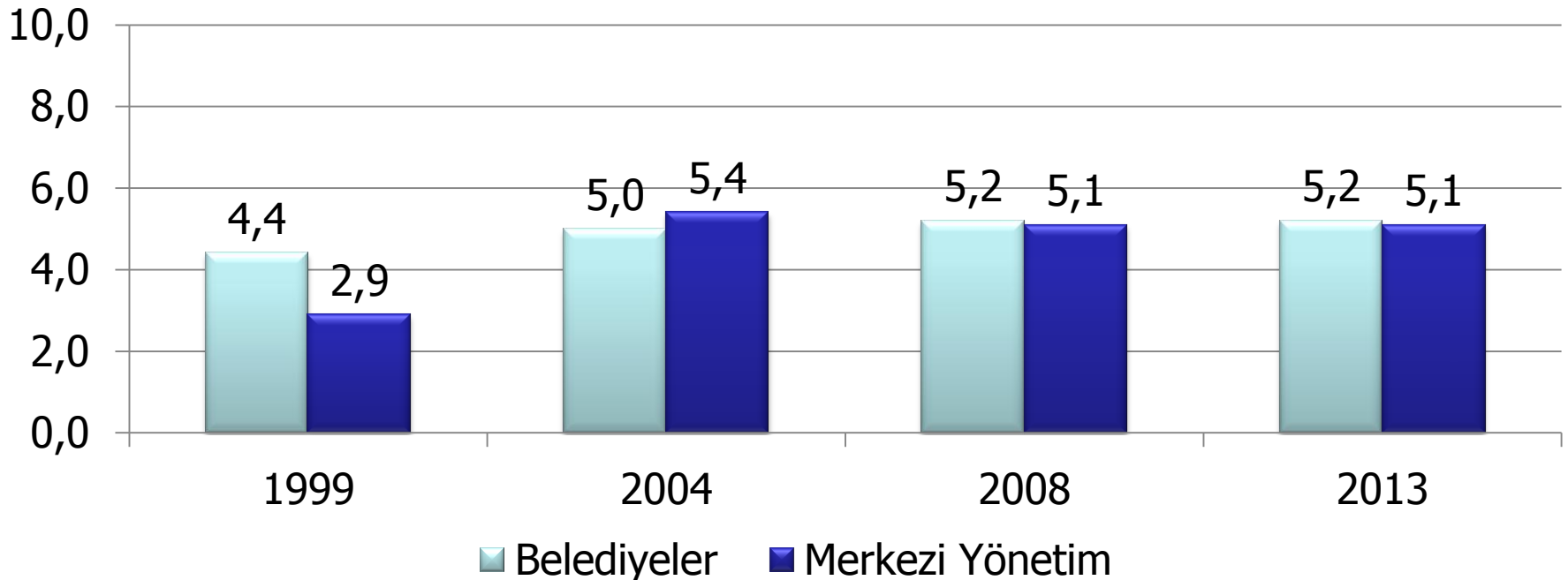
Yerel seçimlerde belediye başkan adayının kim olduğuna dikkat etmeyiz

Belediye seçimlerinde oy kullanırken

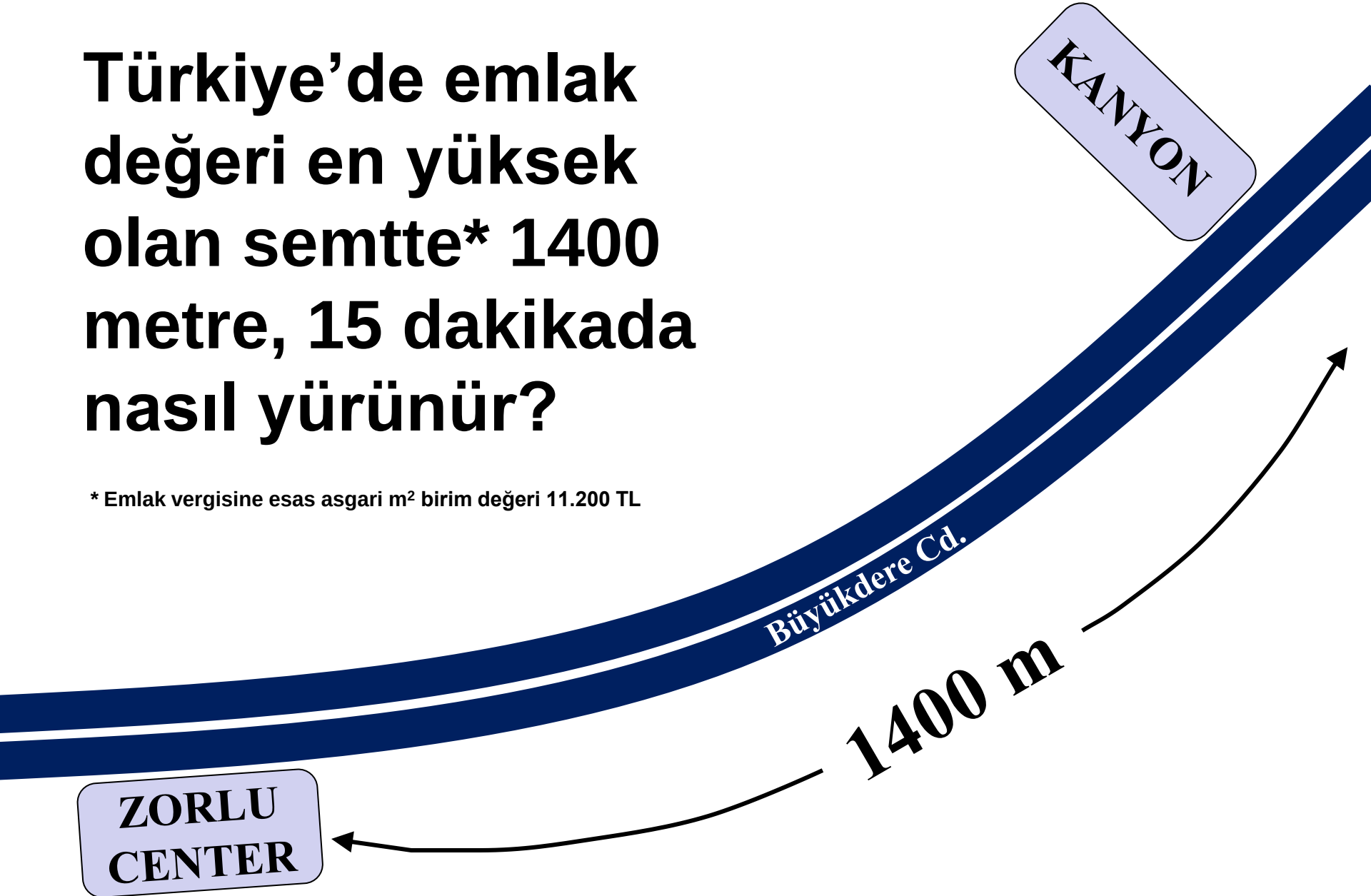
- Merkezi yönetim ile belediyeyi ayırt etmeyiz
- Bir düzey diğer düzeyin önüne geçmez, her ikisi de vasatta buluşur

Kamu Hizmetlerinden Memnuniyet (Sorunların çözümü için gayret gösterme)

Türkiye’de emlak değeri en yüksek olan semtte* 1400 metre, 15 dakikada nasıl yürünür?

* Emlak vergisine esas asgari m² birim değeri 11.200 TL

Dakika 1

Dakika 2

Dakika 3

Dakika 7 –

Garanti Bankası Genel
Md. önü. Karşıdan karşıya
geçmek lazım ama
arabalar pek hızlı geliyor...

Dakika 7.30

Yaya geçidi?
Yaya ne?

Dakika 14

Dakika 14.30 –
kaldırımlara ne oldu?

Dakika 15 –

Geldik gibi, ama karşıya geçmek lazım. Nasıl?

Dakika 15

yaya geçidi? O ne?

Dakika 15 –

Bu hızlı gelen arabaların arasından geçerse tamamdır...

Şehrin yönetimi var mı?

- Belediyeler yerel seçimlerden sonra daha büyük bütçeler kullanan, daha görünür kurumlar olmalı
- Belediyeler görevi sadece yasasında yazılı olan hizmetleri sunmakla yetinir
 - Halbuki Belediye Başkanı belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almakla yükümlüdür.

Belediyelerimizin hiç yapmadığı

- Savunuculuk: Belde hakkındaki bilgi ve deneyimi kullanarak diğer aktörlerin hizmetlerini daha etkili olarak yerine getirmeleri konusunda teşvik etmek.
 - Şanlıurfa'ya gelecek yatırımcı, mühendis çocuğunun eğitimini nasıl sağlayacak?
 - Diyarbakır'da işyeri açma izinlerini nasıl kolaylaştırabiliriz?
- Kolaylaştırıcılık: Belde ilgili ortak anlayış ya da ortak eylem gerektiren konularda diğer aktörleri bilgilendirmek ya da bir araya gelmelerini sağlamak
 - Ankara'nın sanayisi nasıl gelişir?

Yerel Nasıl Büyüyecek

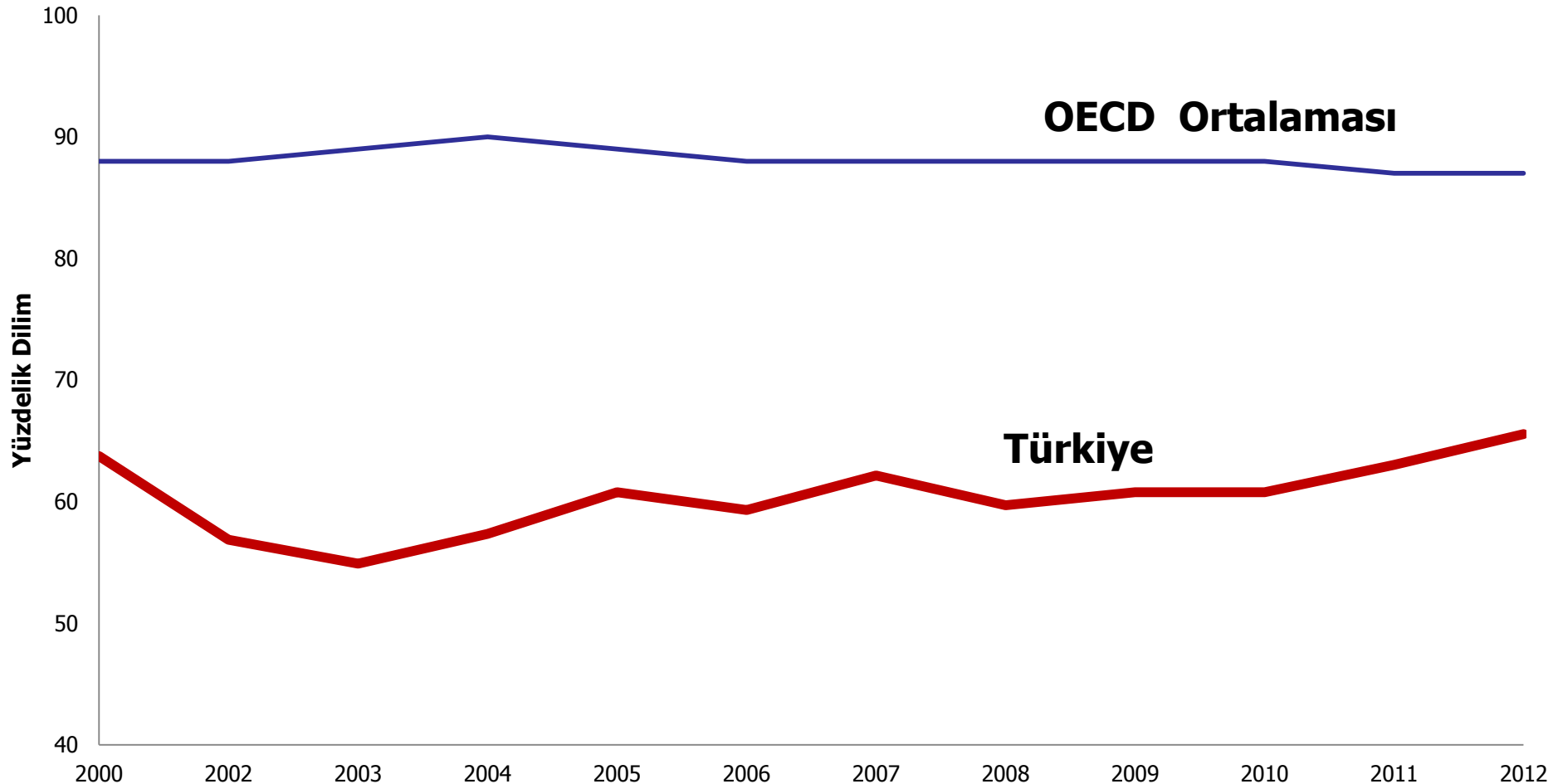
- Yerel karar alma kapasitesini artırmak
- Yerel düzeyde karar almaya esneklik tanımak
- Hesap sorma yöntemlerini belirlemek,
- Yerelin sorumlularını ortaya çıkartmak,
 - Merkezi idarenin gölgesinde yerel yönetim değil
 - Yerel yönetime destek veren merkezi idare
- Seçmeni performans değerlendirmesine teşvik etmek gerekiyor.

Türkiye'de Hesap Vermek

- Seçmen, hükümeti bütün alanların ortalamasından değerlendiriyor
- Türkiye'de kamu yönetimi algısı eksik
 - ➔ Performans değerlendirmesi x Siyasi parti ile özdeşleşme
- Kamu sektörünün etkinliği bir hesap verme sistemi tasarımı sorunu haline geliyor

Türkiye'de Kamu Yönetimi Etkinliği

Dünya Bankası Yönetişim Verileri, Kamu Yönetimi Etkinliği Endeksi (2013)

Kamu sektörü neden etkisiz?

– Merkezi düzey

- Ulusal politikaların önceliklendirmesine ilişkin sorunlar
 - İstek listesi biçiminde önceliklendirme
 - Hedef gerçekleştirmelerine odaklanan izleme ve değerlendirme eksikliği
- Ulusal öncelikler ve kurumsal stratejilerin uyumlaştırılmasına ilişkin sorunlar
 - Yatay konularda kuruluşlar arasında nasıl planlama ve koordinasyon yapılacağı belli değil.
 - Kalkınma Planı'ndaki programlar bir başlangıç adımı
- Ulusal politikaların yerel düzeyden beslenememesi
 - Sağlıklı ve yeterli yerel veri üretilmiyor
 - Yerel malumat merkeze sistematik biçimde taşınmıyor
 - Her kurum kendi uzantısı aracılığıyla yerelde ortaklaştırılmamış malumattan besleniyor

Kamu sektörü neden etkisiz?

– Yerel düzey

- Yereldeki kuruluşlar yerelin ihtiyaçlarına duyarlı değil
- Standart hizmetler yerelin ihtiyaçlarına göre farklılaştırılmıyor
 - Taşra teşkilatının ihtiyaca duyarlı politika geliştirme ve uygulamada hareket alanı sınırlı
- Hizmete ilişkin durumu ve ihtiyacı tespit etmeye yönelik bir motivasyon yok
 - Kuruluşlar reaktif olarak vatandaşın / iş dünyasının şikayetleri üzerine hareket ediyorlar
- Yerelde kamu kuruluşlarını ortak bir gelecek tasavvuru çerçevesinde bir araya getiren bir planlama ve yönetim aracı yok

Kamu sektörü neden etkisiz?

– Yerel düzey

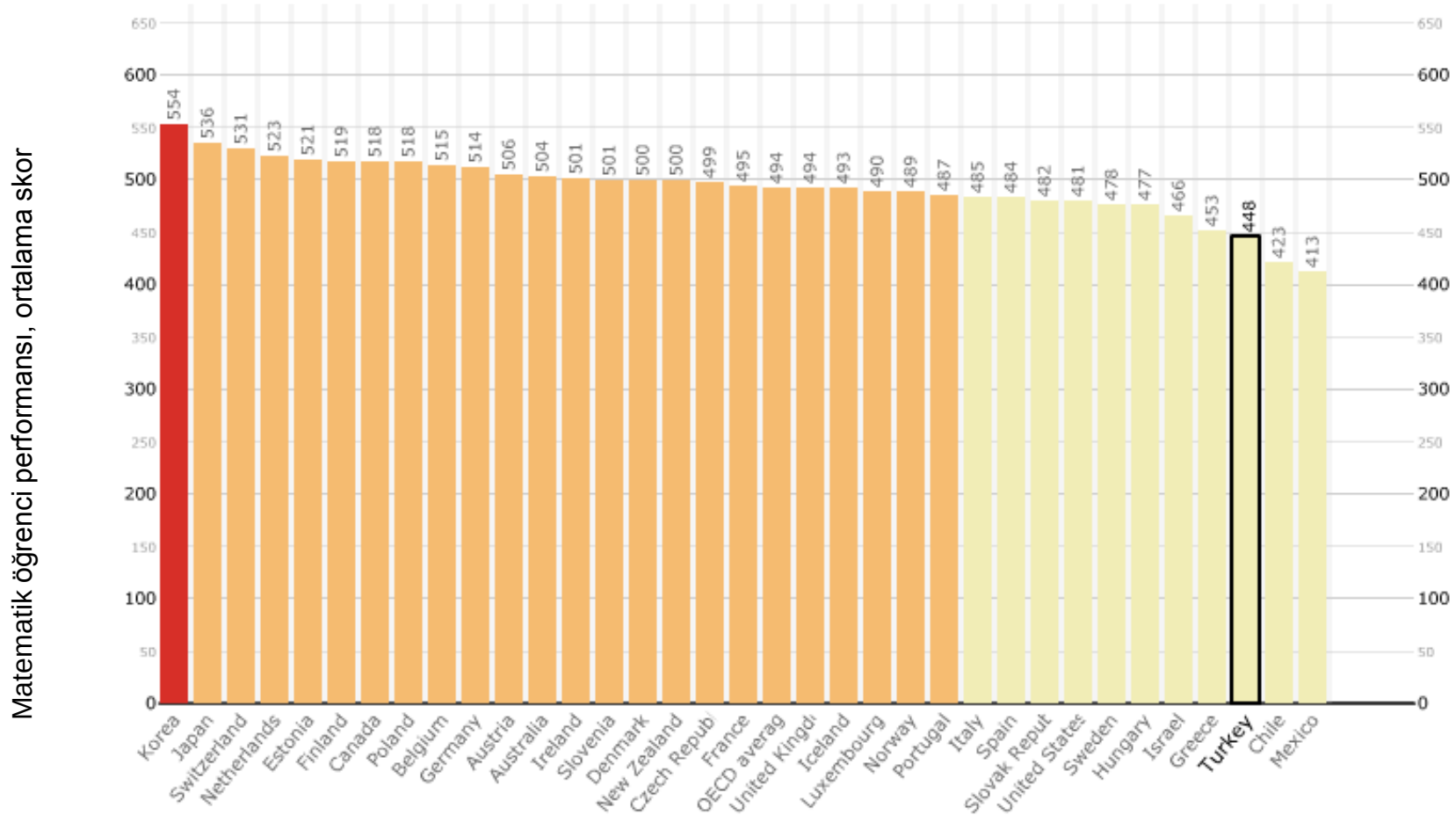
- Mevcut koordinasyon mekanizmaları birden çok kuruluşu ilgilendirebilecek tematik alanlarda hizmet çakışmalarını önceden görebilecek ve yönetebilecek düzeyde değil
 - Merkezi kuruluşlar arasında
 - Merkezi kuruluşlar ve belediyeler arasında
 - Büyükşehir belediyeleri ve alt belediyeler arasında
- Koordinasyon ortak hedef için birlikte çalışma yerine birbirine muhtaç olma şeklinde algılanıyor.
- İnsan unsuru değişime direniyor.
- Yöneticilerin hiç sevmediği: Strateji uygulaması günlük kararlar almayı ve altyapısı olmayan gösteriş odaklı uygulamaları engelliyor.
- Mevcut insan kaynağı plan yapmaya, uygulamaya ve izlemeye yatkın değil

Türkiye’de hesap sorulabilirlik konusunda bandı genişletmek gerekli

- Türkiye’nin performansı bir garip vasat üzerinden değerlendirilmemelidir
→ Ortalama karakersizdir.
- Millet her bir icraatı ayrı ayrı değerlendirebilmelidir
- Her performans ayrı ayrı ele alınabilseydi ne görecektik?

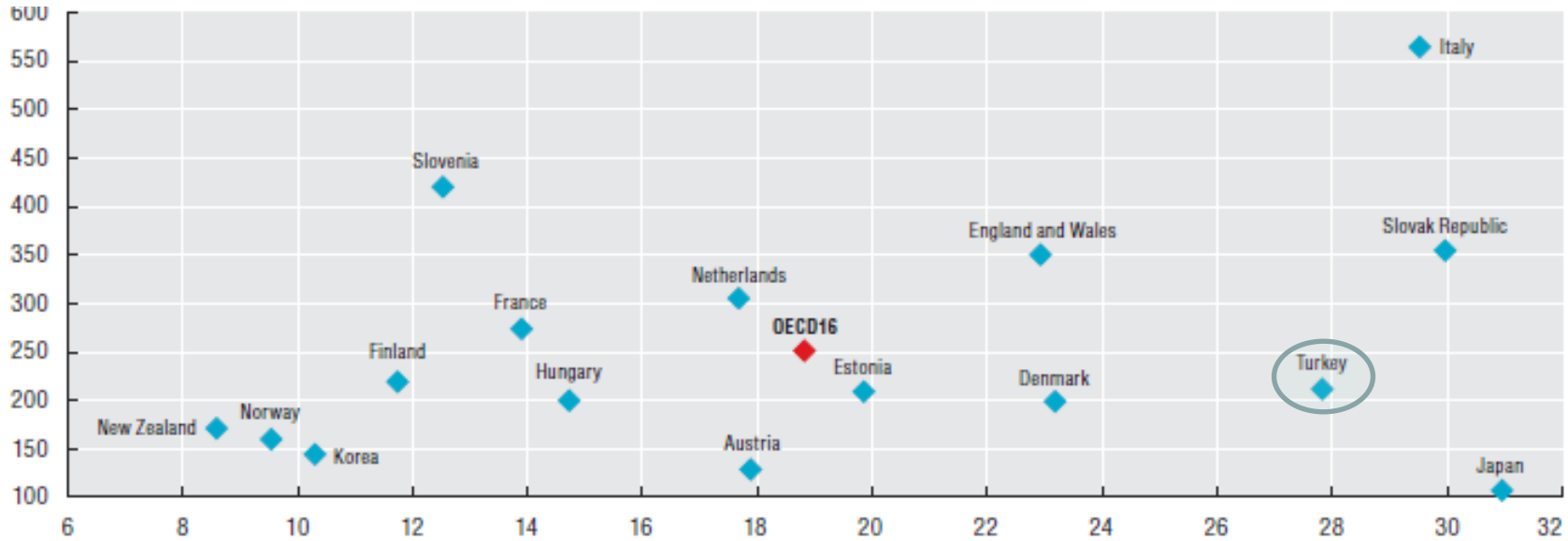
Eğitimde kaliteyi artırmalıyız

2013 PISA matematik ortalama puanları

Daha etkin bir yargı sistemi gerekli

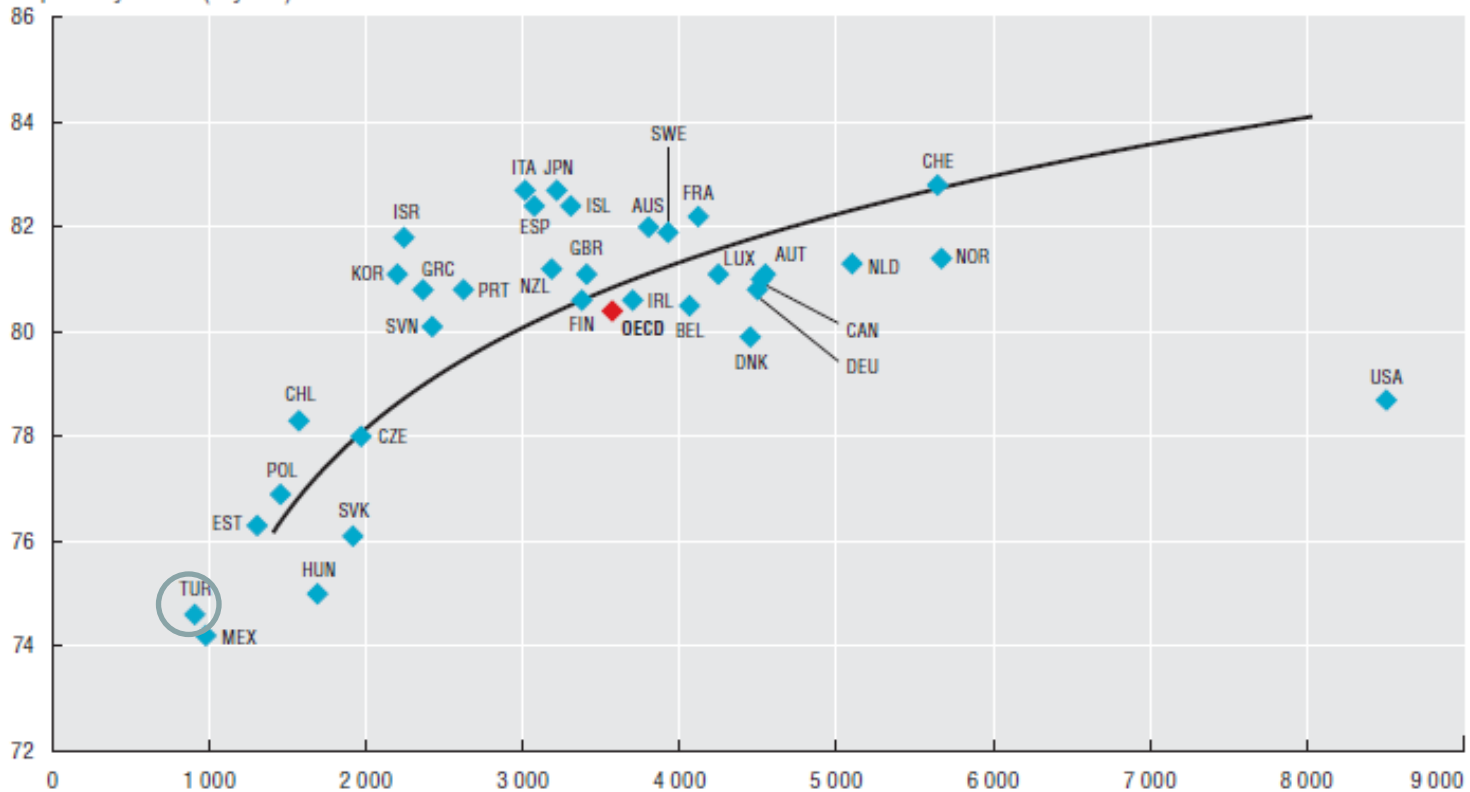
Yargılama süresi ve masrafı

Source: World Bank Doing Business (database) and Palumbo, G., et al. (2013), "Judicial Performance and its Determinants: A Cross-Country Perspective", OECD Economic Policy Papers, No. 5, OECD Publishing. doi: 10.1787/5k44x00md5g8-en.

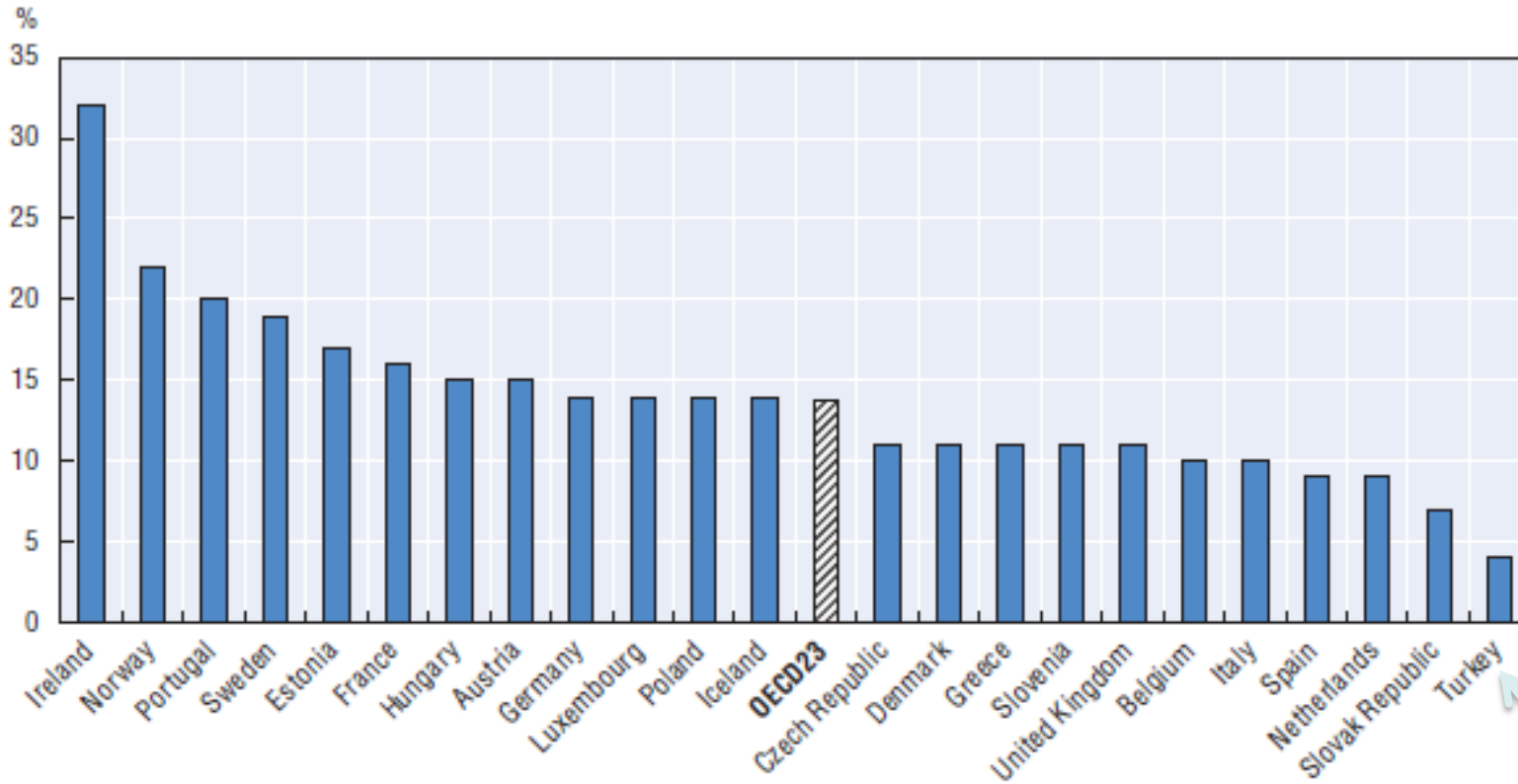
Sağlık göstergelerini iyileştirmeliyiz

Beklenen yaşam süresi ve kişi başına düşen toplam sağlık harcaması

Şirketlerimiz interneti kullanmıyor

Kamu ihalelerinde e-devlet kullanımı (2010)

Kaynak: OECD Government At a Glance 2011

Yaşanacak şehirler sıralamalarında yokuz

The Economist, Dünyanın En Yaşanabilir Şehirleri (2012)

1. Hong Kong	11. Roma	21. Atlanta
2. Amsterdam	12. Londra	22. Singapur
3. Osaka	13. Madrid	23. Budapeşte
4. Paris	14. Washington DC	24. Lizbon
5. Sidney	15. Chicago	25. Buenos Aires
6. Stockholm	16. New York	51. İstanbul
7. Berlin	17. Los Angeles	
8. Toronto	18. San Francisco	
9. Münih	19. Boston	
10. Tokyo	20. Seul	

Sonuçlar

- Türkiye’de yerel kalkınmanın bir sahibi yoktur
 - Sahibi yoksa, hesap sorma imkanı da yoktur
- «Noktasal planlama» Türkiye’yi vasata kilitler
 - Orta gelir tuzağı kaderimiz olur
- Türkiye’nin kalkınma önceliği, sorumluluk bandını genişletmektedir
 - Yerel katılım kanalları açılmalıdır
 - Başbakan tek sorumlu olmamalıdır
 - Tek sorumlu Türkiye’yi vasata kitlemektedir.